

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060107

DOM
2014-01-20
Stockholm

Mål nr
M 4607-13

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Nacka tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2013-04-19 i mål nr M 2835-11, se bilaga A

KLAGANDE

Söderenergi Aktiebolag

Ombud: Advokaten M B

MOTPART

Länsstyrelsen i Stockholms län
Box 22067
104 22 Stockholm

SAKEN

Ändring av villkor 9 i tillstånd till fortsatt verksamhet vid Huddinge maskincentral inom fastigheten X i Huddinge kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Mark- och miljööverdomstolen ändrar mark- och miljödomstolens dom endast på så sätt att villkor 9 ges följande lydelse.

9. Buller från verksamheten får inte ge upphov till högre ekvivalenta ljudnivåer utomhus vid bostäder, vårdbyggnader och utbildningslokaler än följande.
50 dB(A) dagtid måndag-fredag (kl. 07.00 - 18.00)
40 dB(A) nattetid (kl. 22.00 - 07.00) gäller ej utbildningslokaler
45 dB(A) övrig tid
Vid arbetslokaler för ej bullrande verksamhet gäller 10 dB(A) högre begränsningsvärden än ovanstående.

Arbetsmoment som typiskt sett kan ge upphov till momentana ljudnivåer över

Dok.Id 1113328

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50 E-post: svea.avd6@dom.se www.svea.se	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00-15:00

55 dB(A) får inte utföras nattetid (kl. 22.00 - 07.00).

De angivna begränsningsvärdena ska kontrolleras genom närfältsmätningar och beräkningar vid första tillfälle anläggningen bedöms komma att vara i drift under minst fem dygn i följd. Tillsynsmyndigheten får även besluta om bullermätningar enligt föreskriven delegation.

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Söderenergi Aktiebolag (bolaget) har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen med ändring av den överklagade domen ska ändra villkor 9 enligt följande:

9. Buller från verksamheten får inte ge upphov till högre ekvivalenta ljudnivåer utomhus vid bostäder, vårdbyggnader och utbildningslokaler än följande.
50 dB(A) dagtid måndag-fredag (kl. 07.00 - 18.00)
40 dB(A) nattetid (kl. 22.00 - 07.00) gäller ej utbildningslokaler
45 dB(A) övrig tid

Vid arbetslokaler för ej bullrande verksamhet gäller 10 dB(A) högre begränsningsvärden än ovanstående.

Arbetsmoment som typiskt sett kan ge upphov till momentana ljudnivåer över 55 dB(A) får inte utföras nattetid (kl. 22.00 - 07.00).

De angivna begränsningsvärdena ska kontrolleras genom närfältsmätningar och beräkningar. Kontroll ska genomföras vid tid som fastställs av tillsynsmyndigheten. (*Se delegation*).

Länsstyrelsen i Stockholms län (länsstyrelsen) har motsatt sig bolagets yrkande om ändring.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Bolaget har till stöd för sin talan anfört i huvudsak följande. Vid tiden för ansökan utgjorde Huddinge maskincentral en reserv- och spetsanläggning, vilket även framgår av ansökningshandlingarna. Under länsstyrelsens handläggning av ansökan (år 2005-2011) inträffade vissa förändringar som kom att påverka driftförhållandena på anläggningen. Bland annat lät bolaget uppföra och ta i drift en ny basanläggning, ett nytt kraftvärmeverk vid Igelsta i Södertälje kommun, vilket lett till att Huddinge maskincentral inte längre utgör en spetsanläggning utan enbart en reservanläggning. Som reservanläggning tas Huddinge maskincentral i drift uteslutande vid haverier eller driftsstörningar i de ordinarie anläggningarna. Det är därför svårt att på förhand avgöra när anläggningen kommer att tas i drift och hur länge drifttiden kommer att vara.

Under 2011 och 2012 har anläggningen varit i drift enligt följande:

2011

Panna 1	26/1 kl. 19.15 – 26/1 kl. 19:40	0,5 timmar
	13/2 kl. 23.50 – 14/2 kl. 03.20	4 timmar
	14/2 kl. 05.15 – 14/2 kl. 11.40	5,5 timmar
Panna 2	14/2 kl. 04.50 – 14/2 kl. 10.50	6 timmar
Totalt		16,5 timmar

2012

Panna 1	2/2 kl. 10.35- 2/2 kl. 13.40	3 timmar
	13/2 kl. 13.50 – 14/2 kl. 10.35	21 timmar
Panna 2	2/2 kl. 08.00 – kl. 13.40	6 timmar
	13/12 kl. 17.00 - 13/12 kl. 18.20	1,5 timmar
Totalt		31,5 timmar

Anläggningen har alltså varit i drift relativt sporadiskt. De ändrade driftförhållandena innebär svårigheter att få till stånd representativa bullermätningar vid Huddinge maskincentral. Det krävs viss tid för dels beställning och etablering av mätutrustning, dels mätningarnas genomförande. Normalt vill mätkonsulten att beställningen ska ske åtminstone några dagar i förväg. För etablering av erforderlig mätutrustning och för mätningarnas genomförande krävs normalt en dags arbete. Inga klagomål på buller har framförts till bolaget eller tillsynsmyndigheten under de senaste decennierna.

Som bolaget tolkat villkor 9 krävs bullermätningar den första säsongen anläggningen tas i drift, oavsett drifttidens längd. Med hänsyn till hur driftförhållandena sett ut under senare år med anläggningen i drift endast enstaka timmar i taget och att anläggningen tas i drift med mycket kort varsel, bedöms bolagets möjligheter att uppfylla detta krav som obefintliga. Enda möjligheten att genomföra mätningarna är att ta anläggningen i drift enbart för mätningarnas genomförande med onödiga utsläpp och mycket höga kostnader som följd. Sista meningen i sista stycket i villkor 9 bör därför ändras så att det överläts åt tillsynsmyndigheten att bestämma när mätningar och beräkningar ska genomföras, vilket enligt bolagets uppfattning bör ske endast i det fallet att anläggningens drifttid utökas så att mätningar åter blir möjliga att genomföra. Vidare bör näst sista stycket anpassas till Mark- och miljööverdomstolens praxis (jfr. bl.a. dom den 28 februari 2012 i mål nr M 197-10).

Länsstyrelsen har i huvudsak anfört följande. Länsstyrelsen anser att kontroll av begränsningsvärden ska anges tydligt i villkoret. Den kontroll som Miljöprövningsdelegationen föreskrivit i villkor 9 har i hög grad anpassats till de förhållanden som bolaget nu redovisat som skäl för den yrkade ändringen. Denna problematik blir knappast enklare att hantera om kontrollen i sin helhet delegeras till tillsynsmyndigheten att besluta om. Bolaget bör ha möjlighet att planera energiproduktionen i fjärrvärmenätet så att anläggningen kan vara i drift tillräckligt länge för att en mätning ska kunna genomföras. Det kan inte anses innebära en orimlig kostnad att genomföra bullermätning med hänsyn till att bolaget inte genomfört någon egenkontroll av buller sedan år 1978. Mot bakgrund av ovanstående och med hänsyn till att det endast är 100 m till närmaste bostäder ska begränsningsvärdena kontrolleras i enlighet med det som föreskrivits i villkor 9 i Miljöprövningsdelegationens beslut.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Länsstyrelsen har inte motsatt sig de ändringar som bolaget har yrkat beträffande bullervillkorets utformning rörande momentana ljudnivåer.

Föreskriften om begränsningsvärde för momentana ljud nattetid innebär att arbetsmoment som kan förutses ge upphov till högre ljudnivåer än 55 dB(A) inte får utföras nattetid. Bullervillkoret, som i denna del överensstämmer med Mark- och miljödomstolens praxis, bör ändras i enlighet med bolagets yrkande.

Bolagets yrkande innebär också att villkorets föreskrift om en sänkning av bullernivåerna med 5 dB(A) vid förekomst av hörbara tonkomponenter ska utgå. Mark- och miljööverdomstolen har i en dom den 29 maj 2012 (mål nr M 5955-11) uttalat att skrivningen – som hämtats från Naturvårdsverkets råd och riktlinjer om externt industribuller (1978:8) – är att betrakta som ett råd till tillsynsmyndigheten att skärpa kraven då särskilt störande former av ljud förekommer. Den bör således inte vara en del av själva villkoret. Villkoret bör alltså även i denna del ändras i enlighet med bolagets yrkande.

Vad gäller den yrkade ändringen av hur bullermätning ska ske gör Mark- och miljööverdomstolen följande överväganden.

Bolaget har inte motsatt sig att mätningar utförs, och sådana bör äga rum.

Mark- och miljööverdomstolen delar länsstyrelsens uppfattning att en ändring av villkoret på så sätt att det delegeras till tillsynsmyndigheten knappast kommer tillrätta med de svårigheter, hänförliga till anläggningens sporadiska drift, som redovisats. Villkorets nuvarande utformning innebär en viss flexibilitet för bolaget, eftersom mätningen ska utföras under första eldningssäsongen och den närmare tidpunkten inte är bestämd på förhand. En första kontroll bör dock inte krävas förrän vid det första tillfälle då anläggningen bedöms vara i drift under minst fem dygn i följd. Vidare kontroll bör ske i enlighet med vad som delegerats till tillsynsmyndigheten.

EU:s BREF-dokument (Reference Document on Best Available Techniques) om stora förbränningsanläggningar ger inte anledning till några särskilda överväganden i detta mål.

Mark- och miljödomstolens dom ska således, såvitt gäller villkor 9, ändras på det sätt som framgår av domslutet.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsrådet Liselotte Rågmark, tekniska rådet Anna-Lena Rosengardten samt hovrättsråden Vibeke Sylten, referent, och Eywor Helmenius.

Föredragande har varit Gunilla Barkevall

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2013-04-19
meddelad i
Nacka Strand

Mål nr M 2835-11

KLAGANDE

Söderenergi Aktiebolag

Ombud: advokaten M B

MOTPART

Länsstyrelsen i Stockholms län
Box 22067
104 22 Stockholm

SAKEN

Tillstånd till fortsatt verksamhet vid Huddinge maskincentral inom fastigheten
X

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Stockholms läns beslut 2011-04-11 i ärende nr 5511-2007-90945, se
bilaga 1

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen upphäver villkoren 2, 4, 6 och 10 i miljöprövnings-
delegationens beslut samt ändrar enligt följande.

3. Under drift av pannorna ska rökgasens syrehalt, temperatur och röktäthet mätas kontinuerligt.
5. Förvaring och hantering av flytande bränslen, kemiska produkter och avfall ska ske på sådant sätt att spill och läckage till dag- och spillvatten samt icke hårdgjord mark förebyggs.
7. Förslag till och tid för genomförande av åtgärder för att begränsa spridning till dag- och spillvatten eller icke hårdgjord mark dels av spill från

Dok.Id 263456

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1104 131 26 Nacka Strand	Augustendalsvägen 20	08-561 656 00 E-post: mmd.nacka@dom.se www.nackatingsratt.domstol.se	08-561 657 99	måndag – fredag 08:30-16:00

hantering av flytande bränslen, kemikalier och avfall, dels av brandsläckningsvatten ska redovisas till tillsynsmyndigheten senast sex månader från det att detta beslut vunnit laga kraft (se delegation).

Delegation

Miljöprövningsdelegationen överlåter med stöd av 22 kap. 25 § tredje stycket miljöbalken åt tillsynsmyndigheten att vid behov fastställa de villkor som kan behövas i fråga om åtgärder för att begränsa risken för lukt, risken för spridning av spill från hantering av flytande bränslen, kemikalier och avfall och risken för spridning av brandsläckningsvatten.

Överklagandet i övrigt avslås.

BAKGRUND

Huddinge maskincentral är en av Söderenergi AB:s fem produktionsanläggningar för fjärrvärme och fungerar numera huvudsakligen som en reservanläggning för de fall produktionen vid de andra anläggningarna skulle falla till följd av haverier, brand etc. Miljöprövningsdelegationen, Länsstyrelsen i Stockholms län, meddelade tillstånd till fortsatt drift av Huddinge maskincentral med en installerad, tillförd effekt av totalt 176 MW inom fastigheten X. Tillståndet omfattade eldning med eldningsolja 5 (Eo5) eller eldningsolja med motsvarande kvalitet. För verksamheten meddelades villkor enligt vad som framgår av bilaga 1.

YRKANDEN OCH INSTÄLLNING

Söderenergi AB, i det följande Söderenergi eller bolaget, har yrkat att mark- och miljödomstolen ska upphäva villkoren 2, 4, 5, 6 och 10.

Vidare har Söderenergi yrkat att mark- och miljödomstolen ska ändra villkor 3, 7 och 9 samt den i beslutet föreskrivna delegeringen enligt följande.

3. Under drift av pannorna ska rökgasens syrehalt, temperatur och röktäthet mätas kontinuerligt.
7. Förslag till och tid för genomförande av åtgärder för att begränsa spridning till dag- och spillvatten eller icke hårdgjord mark dels av spill från hantering av flytande bränslen, kemikalier och avfall, dels av brandsläckningsvatten ska redovisas till tillsynsmyndigheten senast sex månader från det att detta beslut vunnit laga kraft (se delegation).
9. Buller från verksamheten får inte ge upphov till högre ekvivalenta ljudnivåer utomhus vid bostäder, vårdbyggnader och utbildningslokaler än följande.

50 dB(A) dagtid måndag–fredag (kl. 07.00–18.00)

40 dB(A) nattetid (kl. 22.00–07.00) gäller ej utbildningslokaler

45 dB(A) övrig tid

Vid arbetslokaler för ej bullrande verksamhet gäller 10 dB(A) högre begränsningsvärden än ovanstående.

Momentana ljud får nattetid (kl. 22.00–07.00) vid bostäder inte överskrida 55 dB(A). Om hörbara tonkomponenter förekommer ska ovanstående värden sänkas med 5 dB(A). De angivna begränsningsvärdena ska kontrolleras genom närfältsmätningar och beräkningar. Kontroll ska genomföras vid tid som fastställs av tillsynsmyndigheten.

Om det vid kontroll framkommer att ett begränsningsvärde överskrids ska bolaget utan dröjsmål vidta åtgärder för att reducera bullret till föreskrivna nivåer varefter ny kontroll ska ske inom en månad. Om det finns skäl får tillsynsmyndigheten medge att sådan kontroll sker vid en senare tidpunkt.

Delegation

Miljöprövningsdelegationen överlåter med stöd av 22 kap. 25 § tredje stycket miljöbalken åt tillsynsmyndigheten att vid behov fastställa de villkor som kan behövas i fråga om åtgärder för att begränsa risken för lukt, risken för spridning av spill från hantering av flytande bränslen, kemikalier och avfall och risken för spridning av brandsläckningsvatten.

Länsstyrelsen har tillstyrkt att fjärde meningen i villkor 3 upphävs, att villkor 6 upphävs, att villkor 7 ändras i enlighet med vad Söderenergi har yrkat samt att delegationen ändras till följd av de ändringar som görs. I övrigt har länsstyrelsen bestritt ändring.

UTVECKLING AV TALAN

Parterna har till stöd för sina respektive talan anfört sammanfattningsvis följande.

Söderenergi*Villkor 2 och 3*

Produktionen av fjärrvärme vid Huddinge maskincentral är i normala fall mycket begränsad. Detta innebär att emissionerna från anläggningen är begränsade, liksom de miljökonsekvenser som verksamheten kan ge upphov till. Det är därför inte motiverat med villkor för utsläpp av kväveoxider och stoft, vid sidan av de krav som gäller enligt NFS 2002:26.

Vidare bör beaktas de svårigheter som finns att kontrollera de föreskrivna villkoren. Mätningar ska enligt villkoren ske minst en gång per eldningssäsong om någon av pannorna i anläggningen är i drift, oavsett hur kort drifttiden är. Det saknas dock

förutsättningar för kontinuerlig mätning av kväveoxider eller stoft. Kontroll sker istället med anlitan av extern mätkonsult.

Enligt den konsult som vanligtvis anlitas, är det svårt att genomföra mätningar med kort tids varsel och under korta drifttider. Det krävs viss tid för dels beställning och etablering av mätutrustning, dels mätningarnas genomförande. Detta gäller särskilt då maskincentralen kan behöva tas i drift, dvs. i månadsskiftet januari februari, då mätningar utförs vid andra motsvarande anläggningar. Normalt vill konsulten att beställning av mätningarna sker ett par veckor i förväg. För att etablera mätutrustningen krävs, förutom inställelsetid, 4–6 timmar för uppvärmning av utrustningen. Själva mätningarna tar ca tre timmar att genomföra per panna. Enligt konsulten kan man inte räkna med att etablera mätutrustning och genomföra mätningarna under samma dag.

Ovan angivna tid för beställning och etablering av mätutrustning samt mätningarnas genomförande gör att det är svårt att kontrollera efterlevnaden av villkoren 2 och 3. Det går inte att i förväg bestämma hur Huddinge maskincentral ska tas i drift eller hur lång drifttiden kommer att vara. Ett idrifttagande av anläggningen enbart för att genomföra mätningar skulle innebära onödiga utsläpp och stora kostnader. Bränslekostnaden för varje mätning skulle uppgå till 0,5–0,6 miljoner kr.

Villkoren 2 och 3 går således inte att kontrollera annat än till stora kostnader som framstår som oskäliga enligt 2 kap. 7 § miljöbalken med hänsyn till de begränsade utsläpp som villkoren avser att reglera. Dessutom skulle kontrollen i sig ge upphov till utsläpp. Villkor 2 och de första tre meningarna av villkor 3 bör därför upphävas.

Även fjärde meningen bör upphävas. Det saknas motiv till att en kalibrering av rök-täthetsmätaren mot uppmätt stofthalt ska regleras i ett villkor. Frågan bör istället regleras i kontrollprogrammet.

Den sista meningen av villkor 3 bör kvarstå.

Villkor 4

Ambitionen är att endast använda lågsvavlig eldningsolja, helst med en svavelhalt om maximalt 0,3 procent. Under senare år har det dock periodvis visat sig svårt att få tag på sådan olja. När det inte har varit möjligt att köpa eldningsolja med en oljehalt om maximalt 0,3 procent på marknaden har det köpts en olja med en svavelhalt om maximalt 0,39 procent svavel.

Oljehalten i den eldningsolja som förbränts i Huddinge maskincentral och i övriga produktionsanläggningar under 2005–2010 redovisas i nedanstående tabell.

	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Svavelhalt Eo5 (% svavel)	0,3	0,3	0,4	0,4	0,46	0,3

De förhöjda värden 2007, 2008 och 2009 förklaras av att olja med en svavelhalt om maximalt 0,3 procent inte fanns att köpa på marknaden. Istället köptes olja med en svavelhalt om högst 0,39 procent svavel. 2009 blandades också eldningsoljan av misstag med en högsvavelhaltig olja i det bergrum där oljan förvaras innan leverans till bolagets oljelager i Fittja.

De länder som exporterat de största mängderna lågsvavlig olja har varit länder i Nordafrika samt Ryssland, Kazakstan och Turkmenistan. Det har varit fråga om begränsade mängder lågsvavlig olja. Import från de tre sistnämnda länderna har dock inte förekommit de senaste fem åren. Under senare tid har lågsvavlig olja importerats framförallt från Libyen men även från Algeriet, Gabon och Nigeria.

Utvecklingen i Nordafrika är mycket instabil, inte minst när det gäller den största exportören Libyen. Det är därför osäkert i vilken utsträckning den lågsvavliga oljan kommer att finnas tillgänglig på marknaden och vid vilka tillfällen. Med hänsyn till marknadssituationen kan det således inte garanteras att en svavelhalt i eldningsoljan om maximalt 0,3 procent alltid kan innehållas.

Eldningsolja används även i Fittjaverket i Botkyrka kommun samt i Igelstaverket i Södertälje kommun. Båda anläggningarna saknar i sina respektive tillstånd villkor om maximal svavelhalt i eldningsolja. Tillstånd meddelades senast för Fittjaverket i juli 2009 efter att all verksamhet vid anläggningen prövats om. I denna prövning var det inte aktuellt att reglera frågan om svavelhalt i den eldningsolja som används i verket, trots att förbrukningen av eldningsolja normalt sett är väsentligt högre i Fittjaverket jämfört med Huddinge maskincentral.

Normalt sett köps olja in i större kvantiteter som levereras i större fartyg till Oxelösund, där oljan lagras i bergrum. Från Oxelösund transporteras oljan i mindre fartyg till Fittjaverkets oljekaj för lagring i bergrum. Från Fittjaverket transporteras oljan med tankbil till Huddinge maskincentral. Om villkor om maximalt 0,3 procent svavelhalt skulle föreskrivas kan inte olja till Huddinge maskincentral hämtas från oljelagret vid Fittjaverket, eftersom svavelhalten där kan variera. Olja till Huddinge maskincentral måste istället köpas från en inhemsk leverantör som eventuellt skulle ha möjlighet att lagerhålla lågsvavlig olja och leverera denna till Huddinge maskincentral finns i Norrköping. Att köpa olja därifrån skulle, förutom längre lastbilstransporter och ökade utsläpp från transporterna, innebära högre kostnader. Sannolikt skulle merkostnaden jämfört med dagens inköps- och hanteringskostnader öka med i storleksordningen 600–700 kr per ton olja. Det gäller dock under förutsättning att olja med en svavelhalt på högst 0,3 procent finns att köpa. Merkostnaden beror på dels ett högre oljepris då olja köps vid en svensk depå (minst 10 procent i dagsläget motsvarande ca 460 kr per ton), dels en ökad transportkostnad med ca 150 kr per ton.

Om svavelhalten i oljan sänks från 0,4 till 0,3 procent svavel skulle utsläppen av svavel minska med ca 1,0 kg per ton förbrukad olja. Följaktligen skulle den specifika kostnaden för att innehålla villkor 4 uppgå till i storleksordningen 600–700 kr per kg avskilt svavel. Denna kostnad kan inte anses skälig enligt 2 kap. 7 § miljöbalken, se Miljööverdomstolens dom 2008-11-07, mål nr M 8735-07.

Villkor 5

Villkoret innebär att risken för spill och läckage ska undanröjas helt. Någon bedömning av vilka åtgärder som behöver vidtas för att uppnå detta resultat och vilka kostnaderna åtgärderna skulle medföra har inte gjorts av miljöprövningsdelegationen.

Risken för spill och läckage kan inte undanröjas helt och hållet utan kan endast reduceras. Söderenergi kan emellertid åta sig att utreda vilka riskreducerande åtgärder som är möjliga och kostnaderna för dessa samt redovisa resultatet till tillsynsmyndigheten med ett förslag till åtgärder.

Villkor 6

Villkoret uppfyller inte de krav på precision som ställs på villkor för tillstånd enligt miljöbalken, eftersom det inte preciserats i vilken utsträckning som marken kring cisternen ska hårdgöras. Det är inte heller säkert att just denna åtgärd är den mest ändamålsenliga för att minimera risken för spill och läckage. Bottnen i den bassängliknande sänka i vilken oljecisternen är placerad består av kompakterad lera och utgör därmed ett skydd mot nedträngning av olja i marken. Ovanpå detta tätskikt finns fyllnadsmaterial och matjord på vilket gräs etablerats. Detta bör kunna utgöra ett effektivt skydd mot läckage med tanke på att oljan i cisternen snabbt stelnar utan den uppvärmning som sker i cisternen.

Villkor 7

Utformningen av villkor 7 bör göras mot bakgrund av vad som ovan angivits under *Villkor 5* och *Villkor 6*.

Villkor 9

Buller från Huddinge maskincentral kontrolleras, på grund av andra bullerkällor i närheten, genom närfältsmätningar och beräkningar. Kontrollmetoden är ganska komplicerad och kan inte utföras av Söderenergi själv, vilket innebär att den inte kan genomföras med någon större frekvens. Att med en sådan, stickprovsliknande kontroll och med de förhållandevis korta tider som villkoret avser (dagtid, kvällstid och natttid) föreskriva direkt straffsanktionerade begränsningsvärden är inte lämp-

ligt. Den yrkade ändringen stämmer överens med vad miljödomstolen, Nacka tingsrätt, föreskrivit i dom den 24 januari 2011 i mål nr M 1810-10.

Vidare är det inte lämpligt att fastlägga vid exakt vilken tidpunkt kontroll av buller ska ske, med tanke på vad som anförts under *Villkor 2 och 3* avseende anläggningens drift. Svårigheterna att kontrollera buller vid en förutbestämd tidpunkt är i huvudsak desamma som för kontroll av kväveoxider och stoft.

Villkor 10

Liksom övriga villkor kommer villkor 10 att vara direkt straffsanktionerat. Det måste därför, av rättsäkerhetsskäl, vara tydligt utformat. Villkorstexten är dock alltför otydlig. Det framgår inte vad som krävs av verksamhetsutövaren i form av arbetsinsatser (inriktning och omfattning). Vidare är det oklart vad som avses med ”kontinuerligt”. Dessutom innebär villkoret en onödig dubbelreglering. Vad som ska ingå i den årliga miljöredovisningen framgår av Naturvårdsverkets föreskrifter NFS 2006:9 om miljörapport. Enligt 4 § 12 i dessa föreskrifter ska verksamhetsutövaren redovisa betydande åtgärder som har vidtagits för att minska förbrukningen av råvaror och energi. Detta krav bör vara tillräckligt. Villkor 10 bör därför upphävas, se även miljödomstolens dom den 24 januari 2011 i mål M 1810-10.

Delegation

De yrkade ändringarna är en följd av övriga framställda yrkanden.

Länsstyrelsen

Villkor 2 och 3

De utsläppsnivåer som har föreskrivits i villkoren 2 och 3 överensstämmer med de nivåer som anges i NFS 2002:26, men kontrollen av utsläppen har anpassats till anläggningens korta drifttid. Detta innebär att kravet är lägre än om anläggningen hade karaktären av en baslastanläggning.

I fråga om villkor 3 ska röktäthetsmätaren kalibreras vid stoftmätning. Frågan kan dock regleras i kontrollprogrammet.

Villkor 4

Andra energianläggningar i länet som fortfarande eldar Eo5 har möjlighet att köpa in och använda eldningsolja med 0,3 procent svavel. Det kan vidare konstateras att villkoret innebär att Söderenergi har möjlighet att använda den olja som nu finns i lager vid anläggningen. Det innebär att bolaget, vid oförändrad drifttid, har ca två år på sig från det att beslutet vann laga kraft för att ställa om sitt oljeinköp. Villkoret kan därför inte anses vara för strängt.

Villkor 5

Villkoret syftar inte till att risken för spill och läckage ska undanröjas. Syftet är att förvaring och hantering ska ske på sådant sätt att eventuellt spill eller läckage inte når dag- och spillvatten eller mark. Det saknas därför skäl såväl att upphäva som att ändra villkoret.

Villkor 6

Söderenergi har åtagit sig att utreda om hårdgörning av marken kring cisternen är den mest ändamålsenliga åtgärden för att minska risken för spridning av oljespill och redovisa resultatet till tillsynsmyndigheten. Det kan konstateras att den närmare utformningen av den föreskrivna åtgärden har delegerats till tillsynsmyndigheten. Bolagets förslag bör kunna medföra att den mest optimala åtgärden genomförs.

Villkor 7

Under förutsättning att Söderenergis utredning även omfattar åtgärder kring oljecisternen och oljelosningsplatsen har länsstyrelsen inga invändningar mot den föreslagna ändringen.

Villkor 9

Det är länge sedan någon mätning genomfördes och med hänsyn till att det endast är 100 m till närmaste bostad är det rimligt att Söderenergi utför en mätning i enlighet med beslutet. Det är dock inget som hindrar att bolaget genomför en kartläggning av bullerkällor och så långt möjligt åtgärdar dessa innan mätningen genomförs så att

villkoret kan uppfyllas. Mot den bakgrunden bedöms inte kravet på villkoret som onödigt strängt.

Villkor 10

Energieffektivisering och minskade avfallsmängder är viktiga frågor med koppling till såväl hushållning som miljöpåverkan. Detta arbete bör därför alltid präglade driften av verksamheten. Genom ett särskilt villkor sätts fokus på vikten av detta arbete.

Delegation

Beslutet om delegation bör ändras till följd av de synpunkter som nu framförts.

DOMSKÄL

Utgångspunkter för prövningen

Söderenergi har ansökt om fortsatt drift av Huddinge maskincentral avseende drift av två hetvattenpannor med en installerad tillförd effekt av totalt 176 MW. Under 2003–2008 har drifttiden av anläggningen varierat mellan 0 och 200 timmar. I tillståndet anges ingen begränsning av drifttiden. Mark- och miljödomstolen utgår dock ifrån att anläggningen kommer att användas på det sätt som anges i ansökan, dvs. som en reservpanna. Anläggningen har varit i drift under mer än 30 år. Vid eldning används eldningsolja 5, Eo5.

Prövningen av villkor för miljöfarliga verksamheter ska ske med utgångspunkt i de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. miljöbalken. I aktuellt fall omfattas även anläggningen av Naturvårdsverkets föreskrifter om utsläpp till luft av svaveldioxid, kväveoxider och stoft från förbränningsanläggningar med en installerad tillförd effekt på 50 MW eller mer (NFS 2002:26).

Mark- och miljödomstolens prövning

Villkor 2 och 3

Söderenergi har nu yrkat att villkoren ska upphävas respektive ändras så att mätning av utsläpp till luft av kväveoxid och stoft inte behöver ske kontinuerligt.

Naturvårdsverkets föreskrifter innehåller bl.a. mät- och kontrollkrav. Av dessa krav framgår följande. Utsläpp av stoft, svaveldioxid och kväveoxider från förbränningsanläggningar med installerad tillförd effekt på minst 100 MW ska mätas kontinuerligt, se 11 § Naturvårdsverkets föreskrifter. Däremot krävs det t.ex. inte kontinuerlig mätning av utsläpp till luft av svaveldioxid, kväveoxider och stoft från förbränningsanläggningar med en återstående livslängd understigande 10 000 timmar, se 12 § Naturvårdsverkets föreskrifter. I de fall krav på kontinuerlig mätning inte följer av 11 och 12 §§ ska kontroll av utsläpp ske genom icke-kontinuerliga mätningar åtminstone var sjätte månad. Alternativt kan andra lämpliga metoder användas för att bedöma utsläppen i enlighet med vad som bestäms av tillsynsmyndigheten, se 12 a § Naturvårdsverkets föreskrifter. Som bestämmelsen är utformad kan dessa alternativa metoder endast bestämmas av berörd tillsynsmyndighet. Domstolen anser dock att de myndigheter som har att meddela tillstånd och därmed även om villkor och kontrollmetoder även bör kunna besluta om sådana alternativa mätningsmetoder. I de fall endast icke-kontinuerliga mätningar eller andra lämpliga förfaranden krävs anses de utsläppskrav som anges i bilagorna 1–5 till föreskrifterna vara uppfyllda om resultaten visar att utsläppsgränsvärdena inte överskrids, se 18 § Naturvårdsverkets föreskrifter.

Söderenergi har i ansökan om fortsatt tillstånd för verksamheten vid anläggningen uppgett att bolaget, vid besiktning en gång per år, mäter utsläpp till luft av främst kväveoxider, stoft, svavel och koldioxid. Med hänsyn till den begränsade drifttid anläggningen har och att kontinuerlig mätning sker av syrehalt, temperatur och rökthet anser mark- och miljödomstolen att de mätningar bolaget utför vid en årlig besiktning är tillräckliga för kontroll av utsläpp till luft av från anläggningen. Domstolen anser därför att villkor 2 bör upphävas och villkor 3 ändras i enlighet med vad bolaget har yrkat.

Villkor 4

Söderenergi har anfört att villkor 4 med säkerhet inte kan innehållas och i vart fall innebär villkoret kostnader som framstår som oskäligen i förhållande till den miljönytta villkoret skulle innebära. Länsstyrelsen har bestritt ändring.

Med hänsyn till svavelutsläppens miljöpåverkan anser mark- och miljödomstolen att det är angeläget att Söderenergi eftersträvar att använda en eldningsolja med så låg svavelhalt som möjligt. Bolaget har dock framhållit flera svårigheter med att i framtiden säkerställa tillgången till lågsvavlig eldningsolja till en rimlig kostnad. Enligt domstolens mening är det med hänsyn till den begränsade utsläppsreduktionen och kostnaden inte skäligen att föreskriva att endast eldningsolja med en svavelhalt om högst 0,3 viktprocent får tillföras anläggningen. Härvid har beaktats att bolaget har redovisat att den specifika kostnaden skulle kunna uppgå till 600–700 kr per kg avskilt svavel samt att anläggningen används som en reservpanna.

Villkor 5

Söderenergi har uppgett att som villkor 5 i miljöprövningsdelegationens beslut nu har utformats så innebär det att risken för spill och läckage helt ska undanröjas. Enligt bolaget saknas det dock en bedömning av vilka åtgärder som krävs samt kostnaderna för åtgärderna. Enligt länsstyrelsen syftar inte villkoret till att helt undanröja risken för läckage.

Mark- och miljödomstolen delar Söderenergis bedömning att som villkoret nu har utformats kan det förstås som att risken för spill och läckage helt ska undanröjas. Domstolen anser dock att det bör finnas ett villkor som reglerar förvaringen och hanteringen av flytande bränslen, kemiska produkter och avfall. För att undanröja eventuella oklarheter bör dock villkoret omformuleras på sätt som framgår av domslutet. Domstolen noterar att bolaget nu har åtagit sig att utreda de riskreducerande åtgärder som är möjliga att vidta samt kostnaderna för åtgärderna till tillsynsmyndigheten.

Villkor 6

Söderenergi har åtagit sig att utreda vilka åtgärder som behöver vidtas för att uppnå det resultat som villkor 6 syftar till. Länsstyrelsen har medgett yrkandet. Bolagets yrkande om att upphäva villkoret bör därför bifallas.

Villkor 7

Länsstyrelsen har medgett yrkandet. Enligt mark- och miljödomstolens uppfattning finns det inte något hinder mot att föreskriva villkor i enlighet med vad bolaget har yrkat i denna del. Villkoret bör därför ändras i enlighet med bolagets yrkande.

Villkor 9

Mark- och miljööverdomstolen, tidigare Miljööverdomstolen, har i ett flertal domar uttalat att användningen av riktvärden ska utmönstras till förmån för begränsningsvärden. Med riktvärde har avsetts ett värde som, för det fall det överskrids, medför en skyldighet för verksamhetsutövaren att vidta åtgärder för att värdet kan innehållas. Vidare har domstolen uttalat att ramarna för kontrollen av begränsningsvärden ska anges i villkor. (Se MÖD 2009:2 och MÖD 2009:9 samt Mark- och miljööverdomstolens domar den 28 februari 2012 i mål nr M 197-10 och mål nr M 8364-10.)

Det villkor som Söderenergi har föreslagit kan inte anses vara i överensstämmelse med den praxis som nu har redogjorts för. Av handlingarna framgår att bolaget vid den senaste bullermätningen 1987 överskred den föreskrivna ljudnivån nattetid. Det ska dock påpekas att det har förflutit lång tid sen den senaste bullermätningen utfördes. Mark- och miljödomstolen instämmer med miljöprövningsdelegationen att bullerkällorna bör kartläggas och vid behov åtgärdas. Med beaktande av det anförda anser domstolen att överklagandet i denna del bör avslås.

Villkor 10

I 2 kap. 5 § miljöbalken föreskrivs en allmän hänsynsregel som ger uttryck för hushållnings- och kretsloppsprinciperna. Mark- och miljööverdomstolen har i flera avgöranden uppställt villkor för förbättrad energihushållning för stora industrier, se exempelvis MÖD 2009:17 med hänvisningar. I nämnda avgörande ansåg Mark- och miljööverdomstolen att energihushållningen var en fråga av central betydelse i den aktuella prövningen eftersom det var fråga om en anläggning med en betydande energianvändning och att det av utredningen framgick att det fanns tekniska åtgärder att vidta för att minska denna.

Det har i målet inte framkommit att Huddinge maskincentral är en särskilt energi-krävande anläggning eller att det finns utredning på sådana faktiska åtgärder som kan vidta för att minska denna. Med beaktande av anläggningens begränsade drift bör det i förevarande fall anses vara tillräckligt med den redovisning som det ankommer på Söderenergi att göra enligt Naturvårdsverkets föreskrifter om miljörapport (NFS 2006:9). Mark- och miljödomstolen anser därför att villkor 10 bör upphävas i enlighet med bolagets yrkande.

Delegation

Med hänsyn till de ändringar som blir följden av förevarande prövning anser mark- och miljödomstolen att det finns skäl till att ändra det föreskrivna delegationsvillkoret enligt Söderenergis yrkande samt med vad länsstyrelsen har medgett. Villkoret bör därför ändras på sätt som framgår av domslutet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (DV427)

Överklagande senast den 10 maj 2013. Prövningstillstånd krävs.

Claes-Göran Sundberg

Gisela Köthnig

I domstolens avgörande har deltagit chefsrådmannen Claes-Göran Sundberg, ordförande, och tekniska rådet Gisela Köthnig samt de särskilda ledamöterna Berit Goldstein och Gunnar Rosin. Föredragande har varit beredningsjuristen Alexandra Venander.